

Порушення або заборонені дії: про що треба знати учасникам програми “Енергодім” під час роботи з підрядниками

Кожному ОСББ, що стає учасником програми “Енергодім”, варто звернути особливу увагу на вимогу програми, що стосується **заборонених дій**. Важливо розуміти, що приєднуючись до Грантового договору програми “Енергодім”, кожен учасник підтверджує, що він або будь-хто з його посадових осіб, працівників або фізичних чи юридичних осіб, що діють від його імені, не здійснювали ніяких дій та не брали участі у будь-якій діяльності у зв'язку з проектом, які вважалися би **забороненими діями**.

Наслідками таких заборонених дій може стати відхилення заявки та призупинення проекту, який реалізується за програмою “Енергодім”. Крім того, відповідно до українського законодавства вчинення заборонених дій може стати причиною порушення кримінального провадження.

Що таке заборонені дії?

"Заборонена дія", відповідно до Умов грантового договору, означає будь-яку дію, що пов'язана з:

- пропонуванням, наданням, отриманням або клопотанням про надання, прямо або опосередковано, будь-якої цінності для неправомірного впливу на дії іншої сторони;
- будь-якими діями або бездіяльністю, включно з викривленням інформації, які свідомо чи з необережності вводять сторону в оману або намагаються ввести сторону в оману для отримання фінансової або іншої вигоди, або для уникнення взяття на себе зобов'язань;

- завданням збитків або шкоди (або погрозами завдати збитки або шкоду) прямо чи опосередковано будь-якій стороні або майну такої сторони з метою неправомірного впливу на дії сторони;
- домовленостями між двома або більшою кількістю сторін, спрямованими на досягнення неправомірної мети, у тому числі для неправомірного впливу на дії іншої сторони;
- умисним знищенням, підробкою, зміною або приховуванням доказів, що мають істотне значення для розслідування, або неправдивими заявами особам, що проводять розслідування, щоб створити істотні перешкоди для розслідування звинувачень у застосуванні корупційних, шахрайських практик, практик примусу чи практик таємної змови, та/або погрозами, переслідуванням чи залякуванням будь-якої сторони з метою недопущення розкриття нею відомої їй інформації щодо питань, що є важливими для розслідування, або з метою недопущення продовження розслідування;
- дії, спрямовані на створення істотних перешкод для доступу особи, що проводить розслідування, до інформації, що вимагається договором, у зв'язку з розслідуванням звинувачень у застосуванні корупційних, шахрайських практик, практик примусу чи практик таємної змови.

Наведемо декілька прикладів дій, що можуть мати ознаки заборонених для учасників програми “Енергодім”:

- **Домовленість між двома і більше сторонами для отримання неправомірної вигоди.**

Наприклад, голова ОСББ домовляється з підрядником про виконання будь-яких робіт/послуг за певну вартість. При цьому існують випадки, коли в договорі між ними зазначалося, що підрядник повертає є частину вартості договору, якщо Фонд енергоефективності схвалить заявку ОСББ та виплатить частину гранту. Щоб уникнути наслідків такого типу заборонених дій, фахівці Фонду перевіряють потенційні ризики від ОСББ та усіх підрядників, залучених ОСББ до процесу на кожному етапі участі в програмі. Якщо хтось із них має сумнівну репутацію, співпраця з ними несе високі репутаційні та інші ризики, заявка може бути відхилена, а проект зупинений.

- **Спроби отримати часткову компенсацію за виконані роботи/послуги, що фактично не виконувались або такі, що були виконані до дати прийняття рішення щодо участі в програмі за власні кошти або із залученням інших програм.**

Варто звертати увагу на документи, надані при проведенні попередньої сертифікації енергетичної ефективності будівлі, розробці проектної документації. Важливо, щоб зазначені документи містили достовірну інформацію щодо впровадження енергоефективних заходів та не містили заходи, які були впровадженні раніше або впровадження яких не погоджено загальними зборами співвласників.

- **Кримінальні провадження, порушені проти ОСББ та/або його посадові особи.**

Заяви та запевнення ОСББ, що проти нього та/або його посадових осіб, працівників або фізичних чи юридичних осіб, що діють від його імені не відкрито та не загрожує судове, третейське, кримінальне або адміністративне провадження, повинні відповідати дійсності.

Кримінальні провадження, відкриті проти ОСББ чи його посадових осіб, вважатимуться несуттєвими у випадках, коли:

- учасником такого кримінального провадження є інші особи (заявник/бенефіціар фігурує в якості контрагента);
- кримінальні провадження відкриті за статтями, що не пов'язані з фінансовими злочинами,
- особа відбула покарання за кримінальний злочин;
- ведеться досудове розслідування.

ВАЖЛИВО! Такі провадження не будуть підставою для призупинення проекту чи відмови для ОСББ стати учасником програми.

- Конфлікт інтересів між учасниками договорів

Детально про дії Фонду в разі виявлення конфлікту інтересів можна [ознайомитись на сайті Фонду](#)

Фонд може звернутись до ОСББ із проханням надати додаткові документи/пояснення, щоб спростувати підозри щодо можливих зловживань.

- Ліцензії контрагентів на виконання робіт/надання послуг, що втратили чинність на час укладення договору між ОСББ та підрядниками.

Інформацію щодо атестованих енергоаудиторів та фахівців з обстеження інженерних систем будівель можна отримати [на сайті Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва](#).

Перелік експертних організацій, що відповідають Критеріям, встановленим наказом Мінрегіону від 15.08.2017 № 204 та можуть проводити експертизу проектів будівництва розміщений на [сайті Міністерства розвитку громад та територій України](#).

- Завищення вартості послуг

Представник ОСББ (голова правління ОСББ, уповноважена особа тощо) домовляється з підрядником про виконання послуг за ціною, яка значно перевищує вартість ринкових. Зазвичай, на загальних зборах, на яких погоджується вартість проекту, співвласники голосують за проект в цілому та не знають вартості окремих послуг, таких як проведення сертифікації енергетичної ефективності будівлі, розробка проектної документації тощо.

- Завищення вартості матеріалів чи обладнання

Коли вартість матеріалів чи обладнання необґрунтовано завищена та радикально відрізняється від цін на аналогічні матеріали/обладнання. Або в актах виконаних робіт будуть зазначаються матеріали/обладнання, які насправді не використовувалися. Натомість фактично під час модернізації будинку були використані нижчі за ціною матеріали.

- Спроби приховати інформацію про отримання фінансування з інших джерел, зокрема з місцевих бюджетів (наприклад, програм співфінансування).

Коли ОСББ не повідомляє Фонду про отримання допомоги.

Як уникнути заборонених дій під час підготовки заявки та документів за програмою “Енергодім”?

1. Усі документи, які потребують засвідчення, повинні містити чіткий підпис голови правління або уповноваженої особи.

Фонд може надіслати до ОСББ запит та попросити надати додаткові роз'яснення щодо цих документів, якщо існує ризик щодо їхньої достовірності. Або Фонд запропонує повторно подати окремі документи.

2. Усі підписи та печатки (за наявності) на угодах з контрагентами, що укладені у межах співпраці ОСББ за програмою, мають бути чіткими та не викликати підозр щодо достовірності.

3. До переліку заходів, що планує реалізувати ОСББ, не можуть бути включені такі, що вже були реалізовані в будинку.

В іншому разі вони розцінюватимуться як домовленість, спрямовану на досягнення неправомірної мети.

Подібні зловживання з метою [повторного відшкодування гранта на енергоефективні заходи, що вже реалізовані в будинку раніше, були зафіксовані на Волині.](#)

4. ОСББ повинно інформувати Фонд про будь-які види фінансування з інших джерел, зокрема з державного чи місцевого бюджету за іншими програмами.

5. Особливу увагу необхідно приділяти етапу реалізації монтажно-будівельних робіт. Варто перевірити чи відповідає вартість матеріалів та обладнання, які підрядник використовує для модернізації будинку, реальній ринковій. Акти виконаних робіт потрібно складати з урахуванням нормативних документів, зокрема [«Настанова з визначення вартості будівництва» можна ознайомитись на сайті Мінрегіону.](#)

Відповідальність та дії Фонду

ВАЖЛИВО! голова правління учасника програми “Енергодім” або уповноважена особа несе персональну відповідальність за повноту та дійсність усіх наданих документів.

Фонд на кожному етапі участі у програмі перевіряє наявність потенційних ризиків під час прийняття заявок від ОСББ, пов'язаних з ними осіб, контрагентів, які мають сумнівну репутацію, співпраця з якими несе високі репутаційні та інші ризики, та, відповідно, визначає рівень таких ризиків.

У залежності від виявлених ризиків Фонд має право запитати додаткові документи/відомості, провести виїзну перевірку. Таким чином, Фонд перевіряє відсутність порушень наданих заяв та запевнень. У випадку підозри Фонд має право призупинити або відхилити заявку на будь-якому етапі участі в програмі “Енергодім”.

Отже, щоб успішно реалізувати проект енергомодернізації будинку в межах програми “Енергодім”, ОСББ дуже важливо дотримуватися принципів законності та відповідальності, які є також і принципами діяльності Фонду, Якщо у вас виникли будь-які питання щодо реалізації проекту чи інші питання, пов'язані з програмою “Енергодім”, зверніться за безкоштовною консультацією до Фонду за номером телефону: +38 044 344 28 36 або пишіть на пошту Фонду support@eefund.org.ua

Крім того, отримати консультацію можна у регіональних радників IFC, їхні контакти за посиланням: : <https://bit.ly/37wJodf>